

Antirasistisk sexualundervisning

Elin Johansson, Projektledare RFSU Göteborg

Upplägg

- Skolans uppdrag
  - Rasism och sexualundervisning
- Rasism och SRHR
  - Historia
  - Unga idag
  - Vithetsfällor
- Att tänka på i din yrkesutövning
  - Metoder, material, tips
- Utvärdering

Foto: Daniel Ivarsson

RFSU

- Riksförbundet för sexuell upplysning
- Medlemsorganisation
- Bildades 1933
- Sexualupplysning, sexualpolitik och rättighetsperspektiv
- Internationellt, nationellt och lokalt
- RFSU AB och klinik

Antaganden

Skolans uppdrag

“Skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande under skolgången får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer.

Utbildningen ska därigenom främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val.”

Läroplan för grundskolan, samt för förskoleklassen och fritidshemmet, läroplan för anpassade grundskolan, läroplan för gymnasieskolan, läroplan för anpassade gymnasieskolan

Skolans uppdrag

“Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. (...)

Alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.”

Läroplan för grundskolan, samt för förskoleklassen och fritidshemmet, läroplan för anpassade grundskolan, läroplan för gymnasieskolan, läroplan för anpassade gymnasieskolan

Sexualundervisningens tre ben

Aktuella frågor

Ta upp det som
t.ex. hänt på rasten
Frågor som kommer
spontant

**Ämnesövergripande/
Ämnesintegrerad
sexualundervisning**
Sexualitet, samtycke och
relationer
integrerat i olika ämnen

Särskilda lektioner och specifika insatser

Med lärare (hel/halvklass). Av personal
inom elevhälsan, UM, RFSL, RFSU etc

Rasism och sexuell hälsa och rättigheter

- Historisk ansats
- Kolonialism och sexualitet
- Biologisk rasism och kulturrasism
- Föreställningar om människors kroppar och sexualitet
- Ex exotifiering

Hur påverkas unga idag?

“När vi pratar om de här punkterna i skolan, om syn på tjejer och killar och olika religioner och kulturer, då liksom, då gick man direkt på personer som har invandrarbakgrund, eller hur man ska uttrycka det, då liksom gick man direkt: ‘oj, såna är de, de har helt olika, dålig kvinnoyn, de behandlar kvinnor på ett dåligt sätt, behandlar sitt barn, oavsett tjej eller kille, på ett dåligt sätt’ och då liksom, då blev jag utpekad- kände mig utpekad direkt på lektionen när man pratade om såna saker. Men samtidigt, jag personligen har sett exakt samma problem i svenska hushåll också.”

Intervjustudie, RFSU, 2022

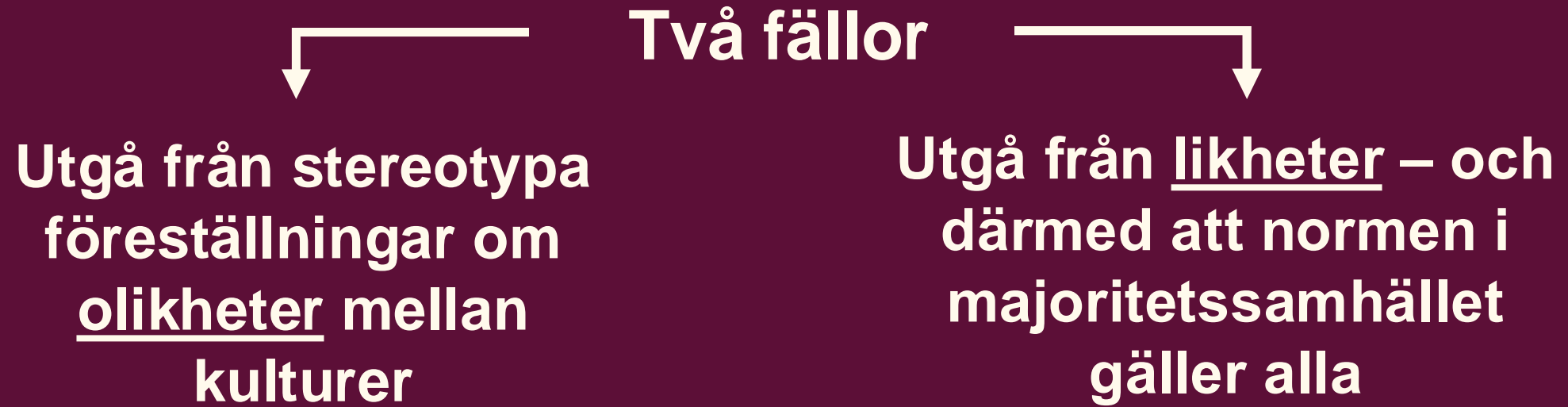
Hur påverkas unga idag?

“Ibland är tjejen rasist utan att veta om det. Tjejer kan tro att killar från till exempel asiatiska länder är fula, smutsiga, gör olagliga saker, kriminella, att alla skulle vara så. Det är så konstigt. De tror att det är bättre att ha en svensk kille. Att alla från asiatiska länder är fattiga. Det känns tråkigt, man blir osäker på sin kropp och det ger en dåligt självförtroende (...) Det är svårt här för tjejerna är rädda för oss och vad de tycker om oss. Vad ska vi göra för att en tjej ska tycka om mig?”

Intervjustudie, RFSU, 2019

Svenskhhet och vithet som norm

**Vem får lov att vara måttstock?
Båda utgår från svenskhet och vithet som norm!**

Antirasistisk sexualundervisning

- Gör undervisningen relevant
- Se till att den är verklighetsförankrad
- Gör inte antaganden om dina elever
- Se individen
- Bara vi, inte vi och dem

Att tänka på:

- Alla erfarenheter finns i rummet
- Bildval
- Exempel i texter
- Sägningar
- Ordval
- Reflektera och medvetandegör
- Kontinuitet
- Ta till dig, inte åt dig

Podcast

SEX+RASISM=SANT

Marco Vega och Annie Boroian

	Jag utgår med självklarhet från att det kan finnas deltagare i min klass som ...	Jag behöver påminna mig själv om att det kan finnas deltagare i min klass som ...
... gärna vill prata om sex		
... inte vill prata om sex		
... inte är intresserade av sex		
... är mer sexuellt erfarna än jag är		
... aldrig har haft sex		
... aldrig haft någon kärleksrelation		
... har en monogam kärleksrelation		
... har kärleksrelationer med flera partner		
... är gifta eller förlovade		
... är bortlovade		
... i stort sett bara har positiva erfarenheter av sex		
... är eller har varit utsatta för sexuella övergrepp		
... utsätter eller har utsatt andra för sexuella övergrepp		
... attraheras sexuellt och känslomässigt av personer av samma kön		
... attraheras sexuellt och känslomässigt av personer av annat kön		
... tänker att de är "som alla andra"		
... tänker på något de tycker är pinsamt		
... är omskurna/könsstympade (vulva)		
... inte är omskurna/könsstympade (vulva)		
... är omskurna (penis)		
... inte är omskurna (penis)		

RFSU:S METODBANK FÖR UNDERVISNING OM SEX OCH RELATIONER

RFSU har varit experter på sexualundervisning i snart 100 år. Nu har vi samlat våra bästa metoder i en kunskapsbank för dig som är lärare. Här får du den inspiration och de verktyg du behöver för att ge alla elever den goda sexualundervisning de har rätt till. Lycka till!

Årskurs 4-6

Årskurs 7-9

Gymnasiet

UNDERVISA NORMKRITISKT OM HIV

Frågor?

- Mejla:
elin.k.johansson@rfsu.se

Utvärdering

